

Psychologie osobnosti

popisuje, jak a čím se lidé od sebe navzájem liší i podobají ve svém vědomí a jednání, a vysvětluje analýzou vnitřních a vnějších podmínek, příčin a cílů proč tomu tak je.

Psychologie osobnosti

poskytuje člověku nástroje k popisu a výkladu předmětných činností, sociálního jednání i vnitřního psychického a duchovního života člověka a umožňuje porozumět též konkrétnímu jedinci.

Etymologie termínu **osobnost**

český termín odvozen z termínu **osoba**, který koresponduje s latinským (a odtud do většiny evropských jazyků převzatým) termínem **PERSONA**, z něhož se ve středověké latině vyvinul termín **PERSONALITAS**.

Osobnost

Termín „**persona**“ původně znamenal masku, kterou si nasazovali herci antického dramatu po dobu hry.

Význam z masky, která dávala člověku tvářnost se rozšířil na tvářnost člověka vůbec, jeho vnější výraz a na jeho povahu.

Termín **osobnost** v běžném užívání

se chápe jako „významný člověk“

- dodnes ve filozofii dějin „být osobností“ znamená „být něčím víc než obyčejným člověkem“

Osobnost

- Osobností je **každý konkrétní živý člověk** (A. Jurovský, 1965)
- V psychologii termín osobnost stále častěji označuje jednotu psychických procesů, stavů a vlastností, souhrn vnitřních determinant prožívání a chování.

Osobnost

- vyjadřuje **integrovaný, jedinečný celek duševního života člověka.**
- **bio-psycho-sociální celek** se všemi svými vlastnostmi (konstitučními, výrazovými, charakterovými, temperamentovými a intelektovými)
- **co člověk chce** (pudy, potřeby, zájmy, hodnoty), **co člověk může** (schopnosti, vlohy, nadání), **co člověk je** (temperament, charakter)

Osobnost

Mostem jímž se osobnost sjednocuje s organismem jsou **temperament, vitalita a vlohy**.

Mostem jímž se osobnost spojuje se světem druhých lidí, společností a kultury, jsou **charakter a schopnosti**.

Mostem, jímž se osobnost spojuje s ideálním já a s duchovní vrstvou osobnosti, je **sebereflexe**, k níž jedinec dospívá cílevědomým autoregulačním úsilím.

Trojdimenzionálnost osobnosti (V.E.Frankl, 1994)

Osobnost je chápána jako složitý celek, jenž se utváří v životních vztazích individua ze tří zdrojů: tělesnosti, psýché, a duchovnosti.

Tři zdroje utváření osobnosti:

1. **tělesnost** - poskytuje genetický a fenotypický deterministický rámec
2. **psyché** - je nositelem rodových zkušeností a váže jedince sociálními pouty k lidskému společenství
3. **duchovnost**, kterou se člověk otvírá říši hodnot a smyslu

Osobnost

není **tělo**, ale v tělesnosti člověka se vyjevují mnohé její zvláštnosti a stav těla má vliv na mnohé její potenciály a dispozice.

Osobnost

nelze redukovat ani na její **psychosociální dimenzi**, i když se v sociálních vztazích utváří ve značném rozsahu svých dispozic a rozhodujícím způsobem se projevuje.

Duchovní dimenzí

svého bytí osobnost **překračuje**
(**transcenduje**) svou každodennost a
otvírá se formování takových charakteristik
jako je **láska, odpovědnost a**
prozíravost, moudrost, uměřenost,
ušlechtilost, ale i pýcha, zpupnost,
sobeckost a zlovůle.

Problematika osobnosti

zahrnuje 2 základní okruhy

- struktura osobnosti - určení prvků, částí, složek z nichž je osobnost vystavěna
- dynamika osobnosti – zkoumá a klasifikuje všechny síly, uvádějící prožívání a chování člověka v činnost

Složky (komponenty) osobnosti

1. **Temperament** – JAK ČLOVĚK REAGUJE?
2. **Zaměřenost (motivace)** – CO V ŽIVOTĚ CHCE?
PROČ TAK JEDNÁ? NA ČEM MU ZÁLEŽÍ?
3. **Tělesná stavba – konstituce** – JAK VYPADÁ?
4. **Schopnosti** – NA CO TEN ČLOVĚK MÁ? CO UMÍ?
CO DOVEDE?
5. **Charakter** – JAKÝ JE TO ČLOVĚK? CO JE ZAČ?
6. **Životní dráha** – ODKUD PŘICHÁZÍ? KAM JDE? CO
ZDE DĚLÁ?
7. **Jáství** – KDO JSEM JÁ?